

Frode Olav Haara og Inger Karin Røe Ødegård (red.)

Grunnskolelærer- utdanning gjennom pedagogisk entreprenørskap

GAPELEN DAMM
AKADEMISK

© CAPPELEN DAMM AS 2015
ISBN 978-82-02-48198-8

1. utgave, 1. opplag 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Cappelen Damm AS er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Omslagsdesign: Ane Valderhaug
Omslagsfoto: Erik Isakson/Rubberball/Pixtal/NTB scanpix
Sats: Laboremus Prepress
Trykk og innbinding: Livonia Print SIA, Latvia

www.cda.no
akademisk@cappelendam.no

*Av og til er stillaset viktigere enn bygningen.
Et godt stillassystem kan bygges flere steder
og om igjen, og om igjen.*

Det er mange som tror de kan bygge stillas.

Forord

Samfunnet endrer seg. For ikke mange generasjoner siden gikk de færreste på skole, og de fleste brukte tiden og kreftene til å utføre oppgaver og plikter som var nødvendige for å skaffe til veie mat og penger for å sikre familiens og sin egen tilværelse. Etter industrisamfunnets framvekst var dette fortsatt oppgaver som måtte gjøres, om enn på en noe annen måte. Med samfunnets teknologiske og økonomiske framskritt har samfunnsbehovene endret seg i løpet av få generasjoner. Også i dag forventes de oppvoksende generasjoner å ha kompetanse som samfunnet trenger, men det viser seg at dagens og framtidens samfunn trenger medlemmer som i stadig økende grad må være kreative og innovative. De må være rede til å se utfordringer og muligheter, gripe dem og løse dem, heller enn å løse oppgaver andre definerer. Entreprenøriell kompetanse er således en framtidsrettet kompetanse som vi faktisk vet at dagens elever vil ha behov for senere i livet. Pedagogisk entreprenørskap bør derfor prioriteres i grunnskole og i grunnskolelærerutdanning. Lærerens betydning for det som skjer i skolen og elevens læring er dokumentert, og både utdannede lærere og kommende lærere bør derfor møte denne tematikken. Denne boka er laget for å gjøre dette møtet lettere og for å bidra i argumentasjonen for at dette er en kompetanse for framtiden.

Arbeidet med boka har vært en påminnelse om at entreprenørielle egenskaper som samarbeid, kreativitet, innovasjon og nytenkning ikke skal tas for gitt. Det er egenskaper som skal dyrkes.

Vi vil rette en takk til Cappelen Damm Akademisk ved Bjørn Olav Aas Hansen, Evelinn Throne-Holst og Katinka Lønne Christiansen, for troen dere har hatt på boka, og hjelpen dere har gitt underveis. Vi ønsker også å takke ledelsen ved Avdeling for lærarutdanning og idrett ved Høgskulen i Sogn og Fjordane, som både har holdt fast i troen på arbeid med pedagogisk entreprenørskap i grunnskolelærerutdanningene ved institusjonen og har gitt oss rom og tid til å dyrke entreprenørielle egenskaper som vanskelig lar seg måle.

En særlig takk går til bidragsyterne i boka. Dere har vist hvordan pedagogisk entreprenørskap kan komme til uttrykk i skolefag, og hvordan dette kan arbeides med i framtidens skole. Uten dere, ingen bok.

Sogndal, mars 2015

Frode Olav Haara og Inger Karin Røe Ødegård

Innhold

Førord	7
Innledning	15
Organisering av boka og kapitlenes innhold	16
Del 1	
PEDAGOGISK ENTREPRENØRSKAP	21
Kapittel 1	
Pedagogisk entreprenørskap - begrep og begrunnelser	23
<i>Inger Karin Røe Ødegård</i>	
Et multidisiplinært fenomen	24
Pedagogisk entreprenørskap	25
Pedagogisk entreprenørskap - hva er det?	26
Hvorfor pedagogisk entreprenørskap i lærerutdanningen?	28
Samfunnsendringer - sosiale og økonomisk konsekvenser	28
Framtidskompetanse - pedagogisk entreprenørskap som virkemiddel	29
Samfunnsoppdraget - legitimitet og relevans	30
Entreprenørielt læringsarbeid - hvordan?	31
Aktivitet og interaksjon som bærende prinsipp i entreprenøriell kunnskapsutvikling	32
Samarbeid mellom utdanningsinstitusjon og lokalsamfunnet - utvikling av et entreprenørielt handlingsmønster	33
Tverrfaglig og flerfaglig prosjektarbeid	35
Erfaringsbasert og problembasert læring i pedagogisk entreprenørskap	36
Medbestemmelse i egen læring genererer læringsresultat	39
Avslutning	40

Kapittel 2

Læring gjennom pedagogisk entreprenørskap	45
<i>Frode Olav Haara og Eirik S. Jenssen</i>	
Innledning	45
Pedagogisk entreprenørskap ved Høgskulen i Sogn og Fjordane	47
Etablerte kjennetegn på pedagogisk entreprenørskap i matematikk og i undervisning av matematikkfaget	48
Implementere pedagogisk entreprenørskap i undervisning i grunnskolelærerutdanning	50
Analyse av pedagogisk entreprenørskap som læringsstrategi	51
Utvikling av en studieplan for en videreutdanning	51
Utpøving av studieplan	57
Vurdering av utpøvingen av studieplanen, med eventuelle justeringer som resultat	58
Pedagogisk entreprenørskap som læringsstrategi i grunnskolelærerutdanning ...	59
Avslutning	61

Kapittel 3

REAL som fagleg og pedagogisk verktøy i lærerutdanning	62
Utvikling og utpøving av eit erfaringsbasert læringsverktøy	
<i>Ivar A. Offerdal og Eivind Rogne</i>	
Bakgrunn for satsing på entreprenørskap og REAL	62
Kort historikk om utvikling av REAL – materialet	64
Bruk av REAL i lærerutdanningane	65
Erfaringsbasert læring i eit entreprenørielt læringsperspektiv	66
Korleis kjem så dette til uttrykk gjennom REAL-materialet?	68
Linken mellom REAL-materialet, den erfaringsbaserte læringsforma og entreprenøriell læring	68
Entreprenørskap og REAL i allmennlærerutdanninga ved Høgskulen i Sogn og Fjordane	69
Entreprenørskap og REAL i oppstartsveka til allmennlærarstudentane	70
Tverrfagleg prosjektarbeid i oppstartsveka	71
Entreprenørskap og REAL i grunnskulelærerutdanningane 2010-2015	72
Frå entreprenørskap til entreprenøriell læring	72
Vegen vidare	78

Kapittel 4

Entreprenøriell förhållningssätt i undervisning och lärande	80
<i>Eva Leffler</i>	
Entreprenørskapets väg in i skolan – från policy till läroplaner	81

Begreppet entreprenørskap och dess betydelse i styrdokumentet	83
Entreprenöriella lærprocesser	86
Entreprenöriellt lærarskap	88
En skolkultur med ett entreprenöriellt förhållningssätt	91

Del 2

FAGDIDAKTISKE PERSPEKTIVER	97
---	----

Kapittel 5

«På or'ntli»	99
---------------------------	----

Entreprenørskapsbegrepet i samfunnsfag

Hilde Leikny Sommerseth og Per Jarle Sætre

Samfunnsfag og entreprenørskap	100
Lokalmiljøet i skole- og læreplanutvikling	102
Handlingskompetanse og entreprenørskap	106
I praksisfeltet	107
Kan demokratiopplæring være entreprenøriell?	112
Avslutning	116

Kapittel 6

Kulturarv og identitet	119
-------------------------------------	-----

Jon Henjum

Innleiing	119
Tre døme	120
Lauving	120
Takvinklar	123
Skred	126
Entreprenørielle arbeidsmåtar	129

Kapittel 7

Kan rekka $1 + 2^k + \dots + n^k$ motivere elevane til å arbeide med algebra?	135
---	-----

Terje Myklebust

Innleiing	135
Ein metode for å finne formelen for summen av rekka	137
Kva er pedagogisk entreprenørskap?	140
Entreprenørskap og matematikkens eigenart	145
Er det entreprenørskap å finne formlar for summen av desse rekkene?	146
Korleis kan ungdomsskuleelevar finne desse formlane?	149
Entreprenøriell arbeidsform – samarbeid og rollespel	154
Framtidskompetanse i matematikk – integrasjon	156

Framtidskompetanse i matematikk – Pascals trekant og Taylors formel	157
Har disse formlane nokon praktisk nytteverdi?	158
Sluttkommentar	159

Kapittel 8

Estetiske læreprosessar og pedagogisk entreprenørskap	162
<i>Hilde Aga Ulvestad</i>	
Innleiing	162
Estetiske læreprosessar	164
Arbeidsprosessar i estetiske fag	165
Eit eksempel på ein estetisk prosess: Claes Oldenburg	168
Oppdraget	169
Ideen	169
Transformering av ideen til noko konkret	169
Pedagogisk entreprenørskap og kunstdidaktikken si spesielle moglegheit	176
Grunnskolelærarutdanninga og nye læringsstrategiar	177

Kapittel 9

Pedagogisk entreprenørskap i kroppsøvningsfagets grenseland	179
<i>Vegard Fusche Moe, Petter Erik Leirhaug og Geir Kåre Resaland</i>	
Entreprenørskap i kroppsøving?	179
Kroppsøvningsfagets idé	180
To eksempler	182
Case 1: Uteskole	183
Case 2: ASK-studien	186
Drøfting: Pedagogisk entreprenørskap i kroppsøvningsfagets grenseland	188
Aktivitet og kroppslig læring	188
Tverrfaglig samarbeid	191
Lærerkompetanse	194
«Lysere til sinns»	196

Kapittel 10

Vesle Jensemenn blir entreprenøriell	201
Om entreprenørskap i norskfaget	
<i>Knut Atle Skjær og Jan Olav Fretland</i>	
Innleiing	201
Skulefaga i entreprenørskapet fram til no	202
Den bakvendte visa?	204
Det aller nyaste norskfaget	204

1 Regler og reglar: Korleis skriv vi, og korleis kan vi bli betre?	207
2 Å lesa i alle fag kan handla om dialog og aktivitet	209
3 Entreprenørielt sidemål?	211
4 Dei samansette tekstane:	
Eit bilete seier meir enn tusen ord ... eller omvendt	214
Til slutt «... så fryder han seg nå ...»	217
Forfatteromtaler	219